

такі, що відповідають вимогам, методичні рекомендації «Металовмісні білки як маркери моніторингу перебігу та ефективності хіміотерапевтичного лікування хворих на рак молочної залози» (установи-розробники: ІЕПОР ім. Р.Є. Кавецького НАН України, НІР, Київський міський клінічний онкологічний центр; укладачі: д.мед.н., професор, академік НАН України В.Ф. Чехун, д.б.н. Н.Ю. Лук'янова, О.М. Кпосов, С.О. Собченко, к.мед.н. С.В. Чехун, А.О. Павлова, Т.М. Яловенко, д.мед.н., професор І.І. Смоланка). Щодо методичних рекомендацій «Створення та дослідження ефективності протипухлинної вакцини, сконструйованої на основі ксеногенних ембріональних антигенів» (установи-розробники: ІЕПОР ім. Р.Є. Кавецького НАН України; укладачі: д.мед.н., професор Г.П. Потебня, к.б.н. Г.В. Діденко, д.мед.н., професор, академік НАН України В.Ф. Чехун, к.б.н. Г.С. Лісовенко, к.б.н. О.П. Кузьменко, О.О. Круць), які також отримали позитивну експертну оцінку, комісією прийнято рішення щодо їх затвердження, видання і впровадження у практику як таких, що відповідають чинним вимогам, із корекцією назви — «Ефективність ксеногенної протипухлинної вакцини в системі *in vivo*».

Відповідно до порядку денного заслухано Звіт про роботу ЕПК у 2015 р. На чотирьох засіданнях ко-

місії за звітний рік розглянуто 58 питань. Зокрема, надано експертні висновки на 15 Запитів на фінансування замовлень на НДР у 2016 р. і на 8 Анотованих звітів про виконання перехідних НДР у 2015 р. Усі розглянуті НДР належать до пріоритетного напрямку охорони здоров'я «Розробка новітніх лікувально-діагностичних технологій». Крім того, розглянуто і надано експертну оцінку матеріалам планування 10 докторських (відхилено одну) і 16 кандидатських дисертаційних робіт за спеціальністю «Онкологія» — 14.01.07 (медичні науки), що відповідають пріоритетному напрямку «Розробка новітніх лікувально-профілактичних технологій». Також розглянуто і затверджено до видання і впровадження у клінічну практику 3 методичні рекомендації та 3 інформаційні листи про нововведення в системі охорони здоров'я. Проведено спільне засідання ЕПК і наради завідувачів кафедр онкології вищих навчальних закладів України, присвячене питанню координації та оптимізації наукових досліджень у галузі онкології у вищих навчальних закладах із обговоренням результатів наукових досліджень і перспектив розвитку онкологічної науки в освітніх закладах (засідання № 1 від 27.02.2015). Звіт про роботу ЕПК «Онкологія» у 2015 р. затверджено одноголосно.

Експертна проблемна комісія

Л.С. Болгова

*Національний інститут раку,
Київ, Україна*

ФОРУМ КЛІНІЧНИХ ЦИТОЛОГІВ УКРАЇНИ

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 20.11.1991 р. № 332 і Реєстром з'їздів, конгресів, симпозіумів, науково-практичних конференцій і наукових семінарів, які проводитимуться у 2015 р. Міністерством охорони здоров'я (МОЗ) та Національною академією медичних наук України, 19–20 жовтня 2015 р. у Києві на базі науково-дослідної лабораторії клінічної цитології Національного інституту раку МОЗ України відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція цитопатологів «Актуальні питання сучасної цитологічної діагностики злоякісних пухлин».

Науково-практичну конференцію відкрила директор Національного інституту раку МОЗ України д.мед.н. О.О. Колеснік, яка у вступному слові зазначила, що тематика нинішньої конференції присвячена актуальним питанням цитологічної діагностики злоякісних пухлин різної локалізації. Клініцисти завжди зацікавлені у верифікації патологічного процесу, адже тільки після цього можливо приймати обґрунтоване рішення про тактику лікування хворого. Таким чином, цитологічна діагностика відіграє дуже важливу функцію в онкологічній практиці. Метод дозволяє швидко та об'єктивно провести диференційну діагностику пухлинних і непухлинних захворювань, а також визначити гістологічний тип новоутворення.

Наразі всіх цікавить статус клінічного цитолога, який відсутній у номенклатурі лікарських спеціальностей. Директор відзначила, що Національний інститут раку багато зробив у цьому напрямі. Підготовлено і подано в МОЗ України пакет відповідних документів, здійснюється моніторинг процесу, що дозволяє сподіватися на кінцевий успіх у вирішенні проблеми.

О.О. Колеснік побажала учасникам конференції творчої наснаги, висловила впевненість, що змістовні доповіді фахівців збагатять знання клінічних цитологів, а нові відомості стануть у нагоді в практичній діяльності.

Під час конференції проведено три засідання. Заслухано всі заплановані доповіді, присвячені актуальним питанням цитологічної діагностики пухлин різних локалізацій. Продемонстровано прекрасно оформлені стендові доповіді щодо цитологічної діагностики рідкісних пухлин щитоподібної залози.

У конференції взяли участь спеціалісти, які займаються діагностикою новоутворень з використанням цитологічних, цитохімічних, гістологічних, імуногістохімічних і цитогенетичних методів. У центрі уваги учасників були доповіді про пухлини репродуктивної жіночої системи, ураження кісткового мозку у хворих на В-клітинні неходжкінські лімфоми, но-

воутворення щитоподібної залози, пухлини підшлункової залози, печінки.

Цікаву доповідь «Імуноцитохімічні дослідження пунктів кісткового мозку у хворих на В-клітинні неходжкінські лімфоми», підготовлену групою авторів — Д.Ф. Глузманом, Л.М. Складенко, Т.С. Іванівською, Н.І. Українською, Л.Ю. Полудненко, — підготувала д.мед.н. Л.М. Складенко. Автори продемонстрували, що за допомогою імуноцитохімічних досліджень вдається виявити найбільш ранні етапи лейкомізації неходжкінських лімфом із низьким ступенем злоякісності.

З доповіддю «Аналіз проведення цитологічного скринінгу раку шийки матки в деяких областях України і перспективи підвищення його ефективності» виступила д.мед.н. проф. Л.С. Болгова, яка відмітила необ'єктивність низки показників у звітах стосовно скринінгу раку шийки матки. Доповідач звернула увагу на подальшу важливу роботу з організації та проведення скринінгу цієї патології, в якій повинні взяти активну участь організатори охорони здоров'я на місцях, гінекологи і клінічні цитологи. Забезпечення якісного скринінгу сприятиме запобіганню розвитку інфільтративної форми захворювання і збереже життя багатьох жінок України. Прозвучали пропозиції щодо підвищення ефективності скринінгу раку шийки матки.

Доповідь «Класичні цитоморфологічні ознаки та імуноцитохімічні дослідження при діагностиці пухлин підшлункової залози і печінки» від імені групи авторів — Л.С. Болгової, Т.М. Туганової, М.Г. Махортової, О.І. Алексеєнко, С.В. Мариненко, Є.О. Логінової, Т.М. Ярошук — озвучила Л.С. Болгова. Автори з'ясували, що знання класичних цитоморфологічних ознак великої різноманітності доброякісних і злоякісних новоутворень підшлункової залози і печінки дозволяє у 93% випадків визначити характер пухлинного процесу, а в більшості — встановити гістологічний тип новоутворення. Імуноцитохімічні дослідження дають змогу з'ясувати генез пухлини у разі недостатності цитоморфологічних ознак.

Про порівняльні цитоморфологічні та цитогенетичні ознаки клітин підшлункової залози в нормі та при раку розповіла М.М. Оношко («Порівняльні цитоморфологічні та цитогенетичні ознаки клітин підшлункової залози в нормі і при раку», автори: Л.С. Болгова, М.М. Оношко, М.Г. Махортова).

Доповідь «Лазерне тестування носійства HPV в проблемі скринінгу раку шийки матки в Україні» (О.П. Пересунько, Ю.Г. Карпенко) зробив О.П. Пересунько і підкреслив, що використання методів спектрополіаризаційного дослідження дозволяє підвищити точність відбору пацієнток на коштовну процедуру — ДНК-діагностику вірусу папіломи людини високого канцерогенного ризику стандартним методом полімеразної ланцюгової реакції.

В.Г. Хоперія в доповіді «Особливості цитологічної діагностики тонкогалькових аспіратів пункційної біопсії вузлів щитоподібної залози» (О.О. Гузь, Т.А. Ласа, В.Г. Хоперія) зазначила, що використан-

ня сучасної цитологічної класифікації вузлів щитоподібної залози (Bethesda, 2009) дозволяє стандартизувати цитологічні висновки, індивідуально врахувати ризик малігнізації, особливо у випадках сумнівної цитологічної діагностичної категорії.

Увагу на деяких нагальних питаннях організації роботи цитологічної лабораторії з посиланням на низку наказів МОЗ України загострила Є.О. Логінова в доповіді «Головні організаційні складові в роботі цитологічної лабораторії» (Є.О. Логінова, Л.С. Болгова).

Від групи авторів (О.І. Алексеєнко, Л.С. Болгова, Є.О. Логінова, С.В. Мариненко, Т.М. Ярошук, М.Г. Махортова, А.В. Лукашенко, Л.В. Скорода) з доповіддю «Морфологічні та клінічні особливості солідної псевдопапілярної пухлини підшлункової залози» виступила С.В. Мариненко, яка розповіла про гістогенетичні, клінічні та цитоморфологічні ознаки новоутворень цього типу.

Про результати використання методу цитоблоків йшлося в доповіді П.М. Боцун «Досвід використання цитоблоків в диференційній діагностиці метастатичних уражень серозних оболонок» (П.М. Боцун, С.Т. Піщанська, А.М. Джаафар, С.В. Романюк, А.С. Матвеева, Н.Р. Конюхова). Промовець навела приклади визначення метастазів пухлин різної локалізації на основі застосування імуногістохімічних методів і спеціально підібраних панелей моноклональних антитіл.

Зацікавленість аудиторії викликала доповідь д.мед.н. Н.П. Ціп «Можливості цитологічного методу в діагностиці і лікуванні трофобластичної хвороби» (Н.П. Ціп, Л.С. Болгова, С.В. Мариненко, Є.О. Логінова), в якій було підкреслено надзвичайну важливість цитологічного методу у своєчасній діагностиці трофобластичної хвороби за матеріалами асцитичної рідини, що забезпечує успіх у лікуванні.

Про обґрунтування необхідності широкого використання міжнародної класифікації (Bethesda, 2009) при діагностиці захворювань шийки матки повідомила В.Г. Хоперія в доповіді «Сучасні аспекти цитологічної діагностики цервікальної неоплазії».

Після заслухання і обговорення доповідей учасники конференції дійшли висновку, що цитологічний метод є сучасним ефективним способом морфологічної діагностики пухлин різних органів і тканин, який дозволяє на всіх етапах обстеження пацієнта верифікувати пухлинний процес. Прийнято рішення про створення Асоціації клінічних цитологів (цитопатологів) України для координації роботи відповідних фахівців, діяльність якої має бути спрямована на підвищення ролі методів клінічної цитології в системі охорони здоров'я населення.

Ініціаторами і засновниками Асоціації клінічних цитологів (цитопатологів) України стали завідувач науково-дослідної лабораторії клінічної цитології Національного інституту раку МОЗ України, д.мед.н., проф. Лідія Севаст'янівна Болгова і завідувач цитологічної лабораторії «CSD Health Care» Павлина Миколаївна Боцун.